SKRYTÉ PRÍBEHY PETRŽALSKÉHO UMENIA

DIELA SKRYTÉ V INTERIÉROCH

fond na podporu umenia

Vo verejnom priestore Petržalky sa nachádza veľké množstvo umeleckých diel, z ktorých je väčšina voľne prístupná na uliciach, námestiach, na stenách budov alebo v priestoroch pred nimi. Časť diel, ktoré boli osadené v rámci výtvarného dotvorenia sídliska, sa však nachádza v interiéroch občianskych budov a stretnúť sa s nimi môžu iba ich užívatelia, prípadne návštevníci.

UMENIE

S výzdobou verejne prístupných priestorov sa počítalo takmer v každej budove občianskej vybavenosti, akými boli školy, zdravotné strediská, budovy pôšt, bánk, ale aj štátnych podnikov. Bohužiaľ, pri rekonštrukciách alebo privatizácii niektorých priestorov bolo veľké množstvo takýchto diel zničených. Časť z nich sa, našťastie, zachovala. Toto sú niektoré z nich.

Rozhovor o meste, 1989
akad. Sochárka Margaréta Horáková, Budova Bytového družstva Petržalka, Budatínska 1

Epoxidový reliéf umiestnený na stene schodiska Bytového družstva Petržalka zobrazuje profily ženských tvárí s rukami ukazujúcimi rôzne gestá. Spodná časť reliéfu je posiata kvetmi, stredná časť je poňatá geometricky a pripomína budovy. Zadanie diela bolo na tému Rozhovor o meste, a tak ako pri mnohých iných artefaktoch v interiéroch, sa téma viaže k poslaniu inštitúcie, ktorá si dielo objednala.

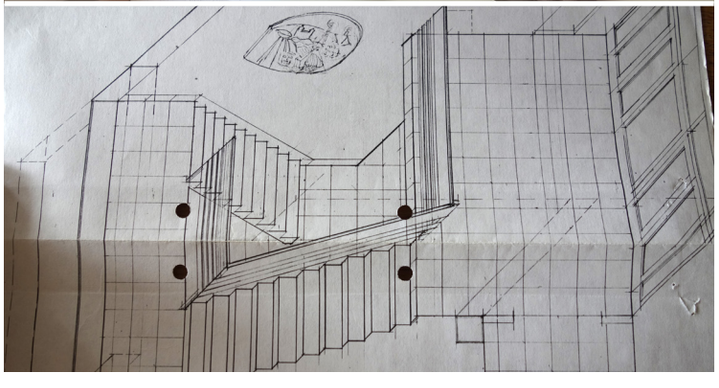

Realizáciu výskumu podporil z verejných zdrojov formou štipendia Fond na podporu umenia.

Harmónia rastu, 1990
akad. sochár Michal Zdravecký, DK Lúky, Vígľašská 1

Dva keramické glazované reliéfy s názvom Harmónia rastu umiestnené zrkadlovo z oboch strán vstupu do DK Lúky prežili dodnes, aj keď teraz už sú súčasťou interiérových priestorov, ktoré prekryli pôvodné schodisko.

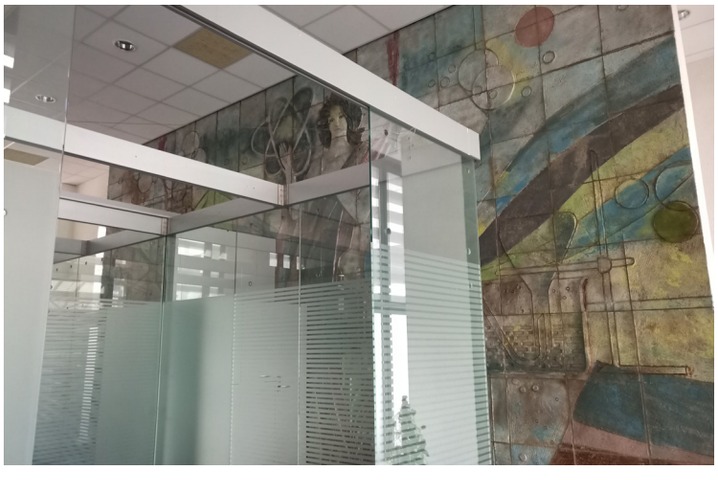

Ľudský duch a príroda, 1989
akad. mal. Ivan Schurmann, akad. sochár Rudolf Pribiš, akad. sochár Jozef Šramka, Incheba, Viedenská cesta

Monumentálny glazovaný reliéf s rozmermi až 8 x 5 metrov sa nachádza vo vstupnej hale administratívnej budovy Incheby. Zobrazuje centrálne umiestnenú postavu ženy, okolo ktorej sú rôzne prvky symbolizujúce vedu a vedecký pokrok. Reliéf je zachovaný v dobrom stave, škoda, že z veľkej časti ho zakrývajú sklenené steny kancelárskych boxov pristavaných do vstupnej haly budovy.

Detské hry, Vietnamka, 1982
akad. sochárka Jana Černá-Korkošová, ZŠ Pankúchova 4

Jana Černá-Korkošová je autorkou dvoch diel v interiéri ZŠ Pankúchova. Keramický reliéf na čelnej stene plavárne zobrazuje v žltých a oranžových tónoch postavy dvoch dievčat obkolesených slnečnými lúčmi. V roku 2024 bola plaváreň zrekonštruovaná a dielo, ktoré bolo predtým na podklade žltých obkladačiek, dostalo biely podklad, čím ešte viac vyniklo v priestore. Je chvályhodné, že MČ Petržalka, ktorá rekonštrukciu plavárne realizovala, si dala záležať na zachovaní tohto umeleckého diela, ktoré vďaka tomu naďalej dominuje priestoru.

Druhé dielo v budove školy od tejto autorky predstavuje drevený reliéf vo vestibule a zobrazuje vietnamské dievča v klobúku.

V jednej ruke pri tele drží kvet, druhú má nad hlavou. Za jej hlavou, nad kotúčom slnka, letí vták. Jana Černá-Korkošová je aj autorkou veľkorozmerného keramického reliéfu na budove potravín na Haanovej ulici. Kedysi boli tieto potraviny známe pod názvom Starohájčanka.

Bohatá úroda, 1990
akad. maliar Bohdan Jelínek, Stredná zdravotnícka škola, Strečnianska 20

Keramický glazovaný reliéf zostavený z výtvarných symbolov prírody, plodov, živočíchov a symbolov prírodných živlov je umiestnený na čelnej stene školskej jedálne. Jeho rozmer je 80 x 400 centimetrov a dodnes spríjemňuje priestor jedálne strednej zdravotníckej školy.

Dva drevené reliéfy
Ing. arch. I. Szalay, Miestna knižnica Petržalka, Vavilovova 24 a 26

Autorom dvoch drevených reliéfov v dvoch susediacich priestoroch knižnice na Vavilovovej ulici nebol výtvarník, ale architekt I. Szalay. Pobočka miestnej knižnice na Vavilovovej 26 prešla v roku 2023 rekonštrukciou, pri ktorej bolo dielo ošetrené a vhodne zakomponované do vynoveného interiéru. Ide o drevený obklad časti steny, ktorý je doplnený o rytmizované prvky drevených lamiel. Podobným spôsobom je poňatý aj reliéf v pobočke knižnice oproti – na Vavilovovej 24.

Sgrafito v zdravotnom stredisku, 1957
Vladimír Droppa, Zdravotné stredisko Záporožská 12

Sgrafito je technika, pri ktorej dielo vzniká vyškrabaním priamo do viacvrstvovej omietky. Toto dielo na stene nad hlavným schodiskom zdravotného strediska nesie znaky socialistického realizmu a zobrazuje viacero postáv vykonávajúcich rôzne každodenné činnosti. Sú tu zobrazené hrajúce sa deti, matka pri kolíske, tancujúci pár, robotník a družstevníčka alebo dievča mávajúce ratolesťou holubici. Celý výjav ako aj spôsob stvárnenia postáv pôsobia veľmi dynamicky a určite sa oplatí prísť si toto dielo, ktoré patrí medzi najstaršie v Petržalke, dôkladne prezrieť.

Martin Kleibl